РЕЦЕНЗИЯ

От: Доц. Ирина Руменова Георгиева, Технически университет - София

Научна специалност: 3.7 Администрация и управление;

Относно: дисертация за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в научна област 3.7 Администрация и мениджмънт,

Автор на дисертацията: **Чан Тхуи Нхунг**

Катедра „Бизнес администрация“, Факултет по икономика и бизнес администрация, Софийски университет „Св. Св. Климент Охридски“

Тема на дисертацията: **ВЛИЯНИЕТО НА УНИВЕРСИТЕТСКАТА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА ЕКОСИСТЕМА ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИТЕ НАМЕРЕНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ВЪВ ВИЕТНАМ**

Основания за представяне на рецензията: участие в състава на Научното жури съгласно Заповед № РД 38-670/20.10.2025 г. на Ректора на Софийски университет „Св. Св. Климент Охридски“.

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКТОРАНТА

Докторантът Чан Тхуи Нхунг се обучава в докторската програма „Бизнес администрация“ в Катедра „Бизнес администрация“ към Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Обучението е проведено в редовна форма през периода 2022 – 2025 г.

Докторантът притежава магистърска степен по икономика (финанси и банково дело) от Университета по икономика и право към Националния университет на Хошимин, Виетнам, както и бакалавърска степен по бизнес администрация от Банковия университет в Хошимин, Виетнам.

Докторантът Чан Тхуи Нхунг демонстрира убедително професионално развитие: започва като асистент „Сграден мениджмънт“, продължава професионалното си развитие като счетоводител във фирма Havana, след което е назначена като хоноруван преподавател в Aviator Academy, Хошимин, Виетнам (2016). От 2016 г. до настоящия

момент преподава като университетски преподавател в Университета по право в Хо Ши Мин, Виетнам.

2. АКТУАЛНОСТ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ПРОБЛЕМ

Предложената дисертация представлява научно-приложно изследване, което се фокусира върху начина, по който университетите стимулират предприемачеството, както и върху това как политиките в областта могат да насърчат предприемаческите намерения на студентите. Авторът се стреми да осветли съществуваща научна празнина, а именно – изследването и разбирането на вътрешните механизми, чрез които университетите влияят върху предприемаческите намерения на студентите и как тези намерения се формират и стимулират от университетската среда.

По думите на автора, целта на дисертацията е да изследва как конкретни фактори в университетските екосистеми – включително образование, култура, институционална подкрепа и определени политики – оказват пряко влияние върху предприемаческите намерения на студентите. С оглед да се изясни дали полът играе значима роля по отношение на предприемаческите намерения в културния контекст на Югоизточна Азия като цяло и във Виетнам в частност, изследването анализира фактори на макро и микро равнище като полът е въведен като модерираща променлива.

Считам, че темата на дисертацията е актуална, тъй като представя подход и теоретична рамка, обединяващи психологически и контекстуални фактори, детерминиращи предприемаческите намерения на студентите. Изследването подчертава интегрирането на компоненти на микро ниво като лична мотивация, ценности и мислене, заедно с контекстуални фактори. Освен това докторантският труд е актуален и съвременен, тъй като се стреми да попълни съществени празнини в научната литература, която често не разглежда достатъчно задълбочено ролята на институционалния тип въздействие и не идентифицира механизмите, движещи предприемаческите намерения, особено в рамките на университетските екосистеми. Не на последно място, проблемът е социално значим, защото изследването цели да формулира емпирично обосновани препоръки, които могат да служат като рамка за създаване на ефективни университетски политики, насочени към насърчаване на предприемаческото поведение сред студентите.

Основният обект на дисертационния труд са университетските предприемачески екосистеми, които влияят върху предприемаческите намерения на студентите във Виетнам. Основният предмет на изследването са факторите на средата и индивидуалните фактори, влияещи върху предприемаческите намерения на студентите. Обхванати са пет фактора на макроравнище –университетски политики, образователни програми, културни влияния, институционална подкрепа и ресурси – наред с три компонента на микро равнище: методи на преподаване, бизнес състезания и студентска психология.

Основната цел на дисертацията – да се оцени влиянието на предприемаческата екосистема във виетнамските университети върху предприемаческите намерения на студентите – може да се определи като ясно формулирана и прецизно обоснована.

Поставената цел е постигната чрез изпълнението на 5 основни изследователски задачи, всяка от които допринася за разкриването на спецификата на предмета на изследването. За да се тества първият концептуален модел са формулирани 10 изследователските хипотези, докато верификацията на вторият модел се постига чрез 8 хипотези.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Дисертационният труд се състои от увод и 4 глави: първа глава представя теоретичната рамка на изследването, като прави анализ на предходни научни изследвания върху предприемачеството като системен процес с фокус върху университетската предприемаческа екосистема; втора глава е озаглавена „Литературен обзор, концептуални модели и хипотези“; трета глава съдържа методологическите насоки и представя различните елементи на изследователския подход на автора; четвърта глава разкрива получени емпирични данни и изследователските резултати. В заключение са предложени и конкретни препоръки за насърчаване на предприемаческото поведение на студентите.

Представената за рецензия дисертация е с обем 240 страници. Основната част на работата обхваща 185 страници, а използваната литература — 55 страници. Дисертацията включва общо 44 фигури и 52 таблици.

Първа глава на дисертацията (47 страници) представя характеристиките на екосистемата, които варират значително в зависимост от контекста — включително регионалната икономика, институциите, културата — както и от стратегическите цели като иновации или растеж. Обосновава се, че ефективното проектиране на екосистемата изисква отчитане на контекстуалните особености на конкретната култура, икономика, обществени норми и регионални различия, което изисква сътрудничество между политици, преподаватели, организации и предприемачи за създаване на подходи, отразяващи местната специфика.

В подраздела „Предприемачески екосистеми в университетите“ са разгледани особеностите на предприемаческите екосистеми в академичните институции. Университетите се разглеждат институции, формиращи средата на предприемаческата екосистема. Като образователни структури те интегрират ресурси и дават възможност за за формиране на предприемаческо мислене на студентите, за подкрепа на научните изследвания и разпространението на знания. Обсъдени са ключовите роли на университетите като формиране на предприемачески личности чрез преподаване; споделяне на интелектуална собственост; насърчаване на икономическото развитие чрез практическо приложение и комерсиализация на знанията.

Моделите на университетските предприемачески екосистеми са разгледани чрез анализ на два успешни примера: екосистемата на Университета в Токио (Япония) и

образователната предприемаческа екосистема на Babson College. Изследвани са природата и детерминантите на предприемаческите намерения, както и връзката между предприемаческата екосистема и предприемаческите намерения чрез изясняване на сложното взаимодействие между индивиди, организации, формални институции и неформални фактори като социален капитал и култура.

Втора глава на дисертацията (51 страници) предлага задълбочен обзор на научната литература, разглеждаща връзката между университетските предприемачески екосистеми и предприемаческите намерения. Акцентът на главата е представеният микро–макро модел като са интегрирани две перспективи: първата разглежда влиянието на университетската екосистема върху предприемаческите намеренията на макроравнище; втората анализира студентската перспектива, акцентираща върху влиянието на фактори на микро равнище.

Анализирани са пропуските в съществуващите изследвания, които основно разглеждат индивидуално-психологически детерминанти (мотивация, ценности, начин на мислене) и полови различия като вътрешни двигатели на предприемаческите намерения, докато академичното предприемачество и университетските институционални структури остават недостатъчно и в необходимата степен изследвани. Идентифицирането на ключовите университетски структури и техните вътрешни механизми, влияещи върху предприемаческите намерения и в по-общ план резултати, предоставя възможности за стимулиране и подкрепа на предприемаческите постижения на студентите.

Трета глава (29 страници) разглежда предприемаческата среда във Виетнам и анализира предприемаческите екосистеми във виетнамските университети. Очертани са методите за събиране на данни и характеристиките на извадката. Обоснован е изборът на студенти по бизнес/икономика, тъй като това улеснява сравнението по полов признак между лица с подобен образователен профил и гарантира надеждност на измерването на предприемаческите намерения. Ключовите променливи, които са предмет на изследване са дефинирани подробно. Използваните в изследването скали са валидирани и адаптирани към местния контекст. Методите, чрез които се анализират получените данни са описани изчерпателно. В изследването се използват методите на анализ и научно-приложен синтез на предишни теоретични и емпирични изследвания и по-конкретно - приложен систематичен анализ, сравнителна оценка, интердисциплинарна интеграция, както и статистическо моделиране на структурни уравнения за изследване на връзки между променливи.

Четвърта глава (25 страници) синтезира основните резултати от проведеното емпирично изследване. Установено е, че обучението по предприемачество опосредства влиянието на институционалната структура върху предприемаческите намерения, като ефектът е силно изразен в държавните университети и минимален в частните. Посочва се, че ролята на университетските структури зависи, както от външни условия (напр. регулации, пазари), така и от вътрешни академични фактори. Обобщени са и резултатите от изследване на студентската перспектива, показващи как полът и влиянието на фактори на микро равнище (включително образователни програми, опит в участието в предприемачески състезания и индивидуални психологически особености)

влияят върху предприемаческите намерения на студентите по бизнес в Университетът в Хошимин. Структурираното обучение по предприемачество в особена степен стимулира предприемаческите намерения при жените студентки. Усвояването на умения като бизнес планиране намалява въздействието на половите стереотипи и насърчава жените да свържат интереса си към предприемачество с конкретен модел на поведение.

Заключителната част на работата съдържа обобщение на основните резултати и изводи от проучването като изяснява тяхната приложимост и практическа релевантност. Посочват се и някои ограничения на докторантския труд, произтичащи от фокуса върху конкретни променливи, методологическият подход на автора и характеристиките на извадката.

В заключение, цялостната ми оценка е, че структурата, съдържанието и обемът на дисертацията отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по администрация и управление.

4. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИТЕ ПРИНОСИ

Съдържанието на дисертационния труд и методологическият подход на автора позволяват да се даде висока оценка на демонстрираната научна компетентност както по отношение на теоретичната разработка, така и по отношение на приложената методология и практическите аспекти на избраната тема.

Характерът на приносите е методологически, научно-изследователски и приложен. Оценката ми за ясно и точно формулираните приноси е положителна.

- НАУЧНИ ПРИНОСИ

- Извършено е задълбочено изследване на научната литература и анализ на различните концептуални модели на предприемачески екосистеми, особено университетските такива, чрез синтезиране на концепции и сравнение на международната теория с виетнамската практика;
- В проучването успешно са разработени два многостепенни концептуални модела, които идентифицират връзката между компонентите на предприемаческата екосистема в университетската среда и решението за осъществяване на предприемачески дейности на студентите, изучаващи бизнес администрация;
- Потвърждава се връзката между обучението по предприемачество и ориентацията към действие на студентите, като по този начин се запълва съществуващата теоретична празнина. Предложените модели обосновават и потвърждават въздействието на получените знания върху предприемаческото поведение, подчертавайки значението на два ключови фактора: (1) систематични програми за обучение по предприемачество и (2) практически опит чрез професионални състезания по предприемачество;

- Формулирана е методологична рамка за провеждане на практически изследвания върху предприемаческите екосистеми в университетите.

o ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

- Проучването препоръчва разработването на диференцирани програми за обучение в зависимост от институцията, утвърждаване на публично-частните партньорства при разработването на политики и интегриране на особеностите на местната култура в обучението по предприемачество за да се оптимизира неговата ефективност.
- Получените научни резултати предоставят насоки за институциите във висшето образование при разработването на подкрепящи политики (включително прецизиране на правните рамки и въвеждане на иновативни механизми за финансиране) с цел стимулиране на предприемаческите намерения, резултати и постижения на студентите;
- Работата предлага промени в учебните програми, насочени към намаляване на неравенствата по признак „пол“ и насърчаване на предприемаческите намерения на жените студентки чрез създаване на специализирани модули за обучението им. Наред с това се предлагат нововъведения и подкрепящи програми въз основа на демографските характеристики на студентите като менторски програми в селските райони и система за финансова подкрепа, ориентирана към нуждите на всеки студент.

Тези приноси допълнително обогатяват и усъвършенстват съществуващата теория и приложното знание по темата на дисертацията, като предлагат препоръки и насоки за решаване на поставените в труда проблеми.

5. ОЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По темата на дисертацията са публикувани пет публикации. Представеният списък показва, че резултатите от изследването са популяризирани на международни конференции и семинари и са публикувани в научни статии и издания. Три от посочените публикации са публикувани в нереферирани редактирани колективни сборници; една от тях е в научно издание, реферирано и индексирано в световно признати бази данни. Докторантът е съавтор и в глава от книга. Съдържанието на публикациите представя достатъчно ясно резултатите от дисертационния труд. На база на заявените публикации може да се заключи, че основната част от дисертацията и резултатите от изследването са споделени с научната общност.

Резюмето, с обем 33 страници, е добре структурирано по отношение на представяне на съдържанието на труда и синтеза на дисертационните резултати.

6. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ, ПРЕПОРЪКИ И ВЪПРОСИ

Потвърждавам цялостното си положително мнение и високо оценявам демонстрираните научните постижения в дисертацията. Трудът не разкрива съществени пропуски или неточности и поради това нямам съществени критични бележки към представената работа.

Моите препоръки се отнасят до българската версия на автореферата. Въпреки че адекватно представя същността и структурата на труда, някои езикови формулировки следва да бъдат подобрени с цел по-голяма яснота и разбираемост.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената дисертация на тема „Влиянието на университетската предприемаческа екосистема върху предприемаческите намерения на студентите във Виетнам“ притежава необходимата новост, научна и практическа значимост на една докторска дисертация. Настоящата разработка е задълбочено и самостоятелно проведено авторско изследване, притежаващо необходимите научни и научно-приложни приноси и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Посочените по-горе качества на работата ми дават основание уверено да гласувам положително, както и да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Чан Тхуи Нхунг в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Икономика и управление“.

София, 29.11.2025 г. Член на научното жури: .....

(доц. д-р Ирина Георгиева)